

PuisniiduLIFE projekti kogemused puisniitude taastamisel

Tiit Hallikma

30.10.2025 Kuressaare

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

„WOODMEADOWLIFE“ projekt

LIFE20 NAT/EE/000074

„Puisniitude taastamine ja jätkusuutliku majandamise edendamine Eestis ja Lätis“

Kestvus: nov 2021 – dets 2026 (+1)

Eelarve: 6 697 642 €, millest 3 756 877 € KeA

EU LIFE programmi toetus: 5 milj eurot (75.00%)

Partnerid:

KESKKONNAAMET

TARTU
ÜLIKOOL

EKA

SOCIETY FOR
ECOLOGICAL
RESTORATION

Projekti eesmärk ja peamised tegevused

Eesmärk on taastada kinnikasvanud puisniite ning viia läbi tegevusi elupaikade ja liikide seisundi parandamiseks, edendada puisniitude jätkusuutlikku hooldamist, jälgida projekti tulemuslikkust ning suurendada avalikkuse teadlikkust puisniitude loodus- ja kultuuripärandist ning nende kaitse ja majandamise olulisusest.

Peamised tegevused:

- **Taastamine:** kokku 700 ha puisniite – 500 ha Eestis ja 200 ha Lätis
- **Teadlikkuse tõstmine:** õppematkad, koolitused taastajatele, talgud
- **Elupaiga ja liikide seisundit parandavad tegevused:** nahkhiirte pesakastid, kõdukastid mardikalistele, seemnete külvamine, puude veteraniseerimine
- **Kultuuripärandi uurimine:** puisniitude majandamisega seotud kultuuripärandi talletamine
- **Monitoorimine:** taastamistööde mõju hindamine kooslusele ning elupaikade ja liikide seisundile, sotsiaal-majandusliku mõju uuring

kaunis kuldking
(*Cypripedium calceolus*)

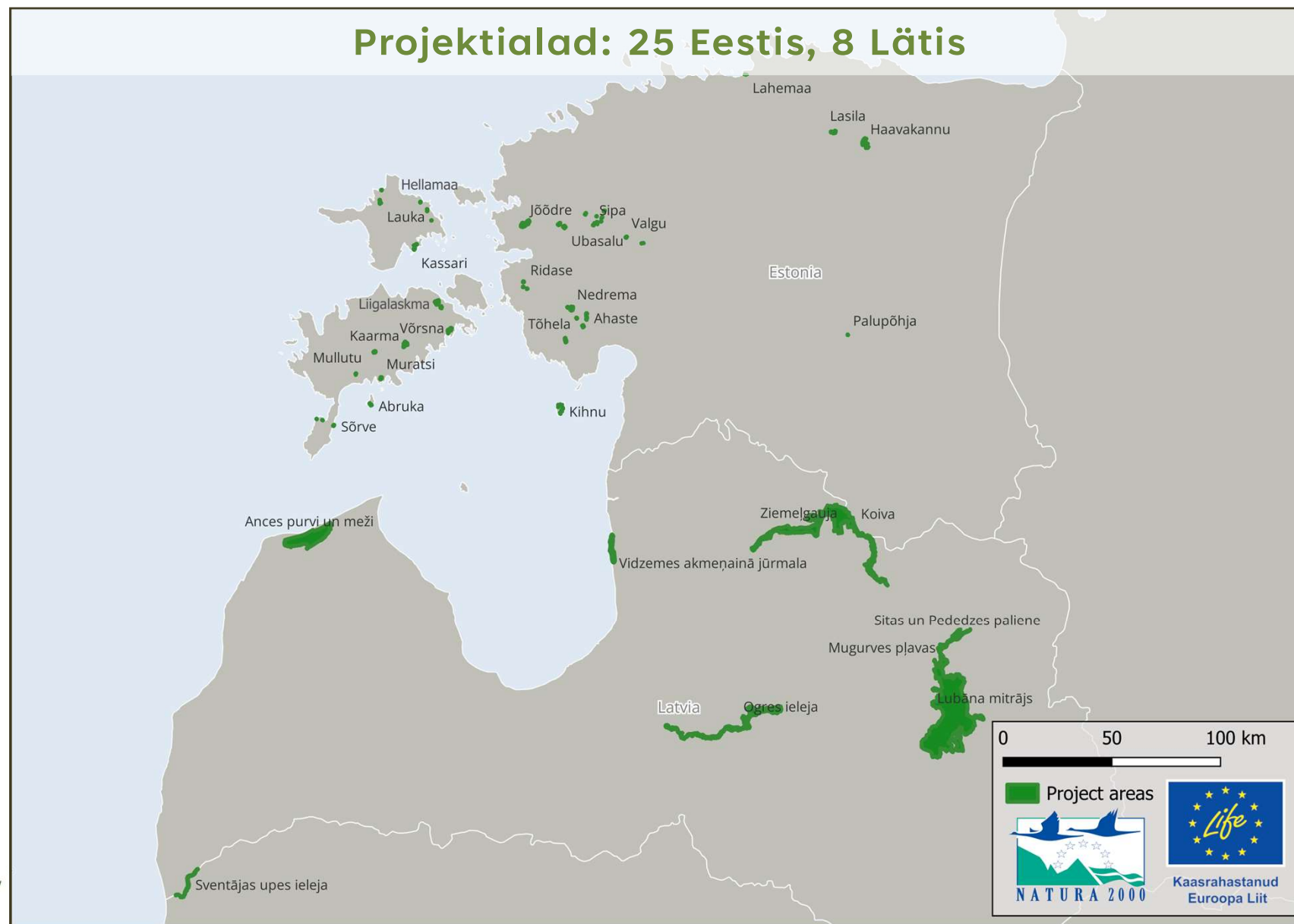
eremiitpõrnikas
(*Osmoderma barnabita*)

laanerähn
(*Picoides tridactylus*)

- Projektialad
- Maaomanikud
- Taastamiskavade koostamine
- Taastamistööde hankimine
- Taastamistööde korraldus
- Taastamistega seotud väljakutsed
- Taastumist soosivad lisategevused
- Ilmastik

Projektialad: 25 Eestis, 8 Lätis

Projektialad

- Natura2000 alad
 - Taastamised eramaadel
 - Inventeeritud puisniiduks
-
- Projekti sisse kirjutatud projektialadel kinni olemine
 - Uute alade projekti „sisse võtmine“ võtab aega

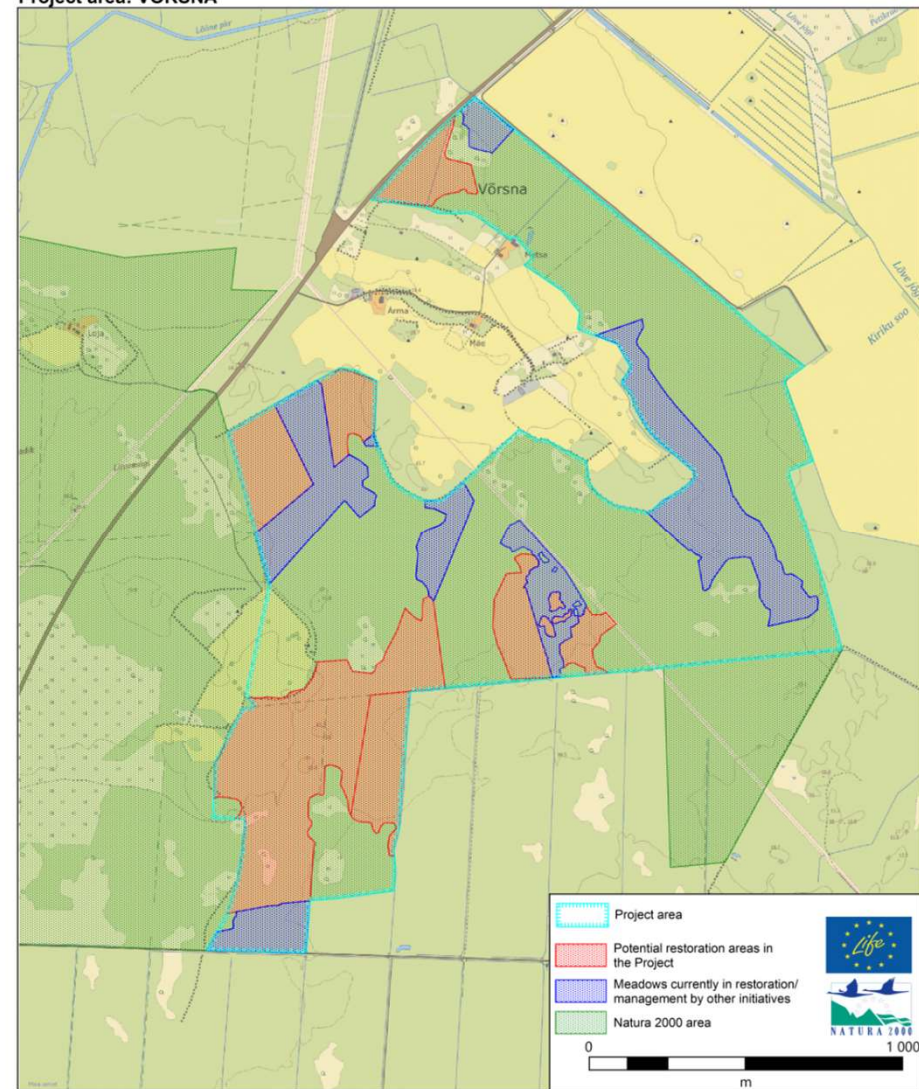
WOOD
MEADOW
LIFE

NATURA 2000

Project area: VÕRSNA

Maaomanikud (290 KÜ-d)

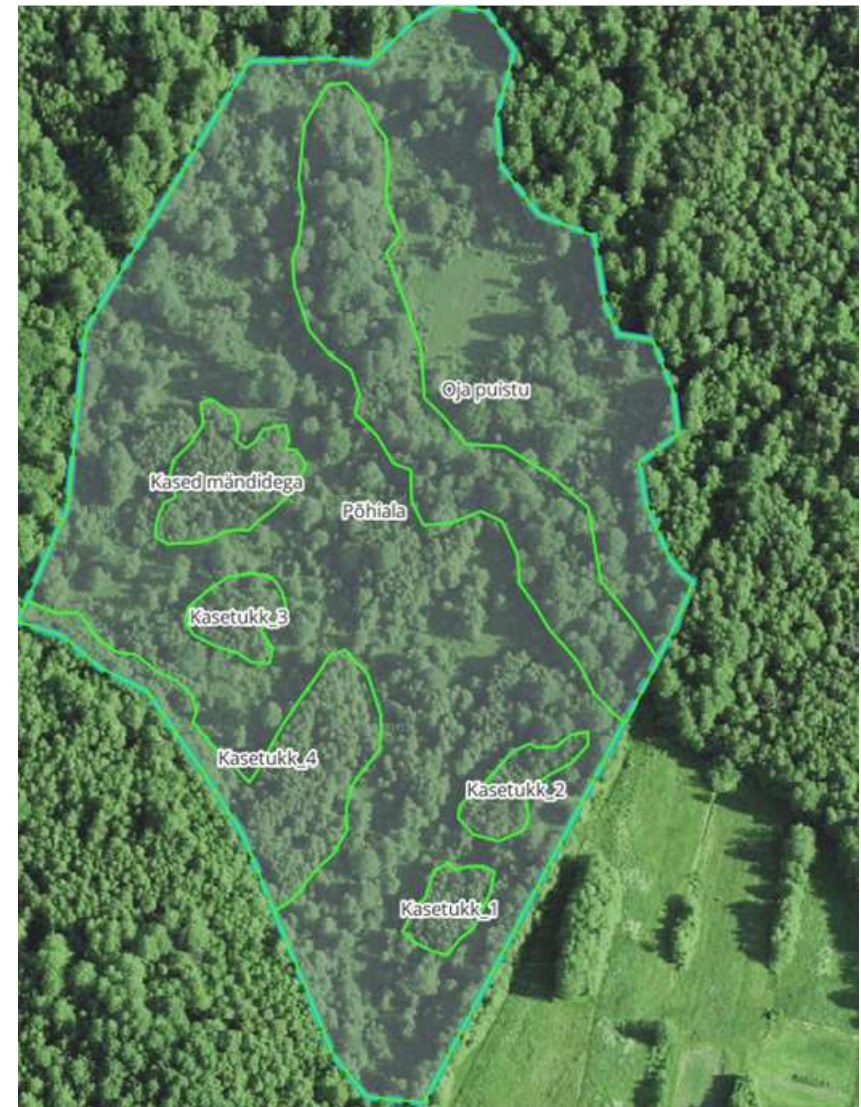
- Kontakteerumine e-posti ja telefoni teel
 - Vajadusel kohtumine kohapeal
 - Ühtse visiooni saavutamine ja nõustamine
-
- 20 aastane hooldamisnõusolek
 - Keerulised omandisuhted (kaasomanikud jne)
 - Riigihange ja maaomaniku soov ise taastada
 - Maaomanike soovid
 - Vastumeelsus looduskaitsele

Ubasalu, maaomanikuga alal

Taastamiskavade koostamine

- Eelnevad inventuurid (metsa- ja niidueksperdid)
- Kooskõlastamine maaomanikega
- Ajalooliste kaartide läbivaatamine

Ubasalu, taastamisala kaart

WOOD
MEADOW
LIFE

NATURA 2000

Taastamistöde hankimine

Üleminek riigihankele tõi kaasa uued väljakutsed ja ümberharjumise: **taastamistoetus (LHT) -> riigihange**

- Maaomanike veenmine uues süsteemis
- Maaomaniku võimalus ise oma maal taastamist teha vähenes
- Hangitud töö katab kõik vajaminevad kulud
- Hanketööd on n-ö valmislahendus „võtmed kätte“
- Tutvumispäevad
- Varasem kogemus suuremate alade puhul
- Alaspetsiifilised nõuded
- Häid kogemusega taastajaid on vähe
- Taastajatele ja maaomanikele koolitused

Taastamiskoolitus Järise puisniidul, 2024

Taastamistöõde korraldus (1)

Puude ettemärgimist pole kunagi liiga vähe

- Vanade (ja kaitsealuste) puude ja põõsaste märkimine
- Õõnsustega, erikujuga jms eripäraste puude märkimine
- Kaitsealuste taimede märkimine
- Lamapuidu jätmine kohtadesse, kus ei niideta

WOOD
MEADOW
LIFE

Taastamistööde korraldus (2)

Raie ja väljavedu

- Jooksvalt aladel käimine ning „uuesti“ märkimine
- Tööde teostamiseks sobivad tingimused
- Liikumistrajektooride viimine suurtest puudest eemale

Pinnase ettevalmistus

- Kändude märkimine ja (mitte)eemaldamine
- Vajadusel kivide liigutamine
- Kettniiduk või pinnasefrees?

Kalli (Peieri) puisniidu taastamine, 2023 talv

Taastamistööde korraldus (3)

- Ala ülevaatamine koos hooldajaga, vigade parandus
- Tööde vastuvõtmine

Kalli (Peieri) puisniit, 2023 sügis, vastuvõtmine

WOOD
MEADOW
LIFE

NATURA 2000

Taastamistega seotud väljakutsed

- Osade alade taastamine eeldab **üle teiste maade „käimist“**
- Alad asuvad keerulistes, **raskesti ligipääsetavates kohtades**, nii taastamise kui ka hoolduse seisukohast
- Erinevad seaduslike regulatsioonide tõttu on **keeruline taristu (truup jms) ehitus kaitseriežiimiga aladel**
- Sobivate asjaolude kokkulangemine (ilmastik)
- Maaomanikest puisniidu hooldajaid on projektis pigem vähe
- Alade koondumine kindlate hooldajate kätte

Kalli (Peieri) puisniidu taastamine, 2023 kevad

WOOD
MEADOW
LIFE

NATURA 2000

Taastumist soosivad lisategevused

- Elustikupuude kujundamine
- Varjekastid nahkhiirtele ja kõdukastid mardikatele jt putukatele
- Niidutaimede seemnete külvamine

Lisategevused pildis

WOOD
MEADOW
LIFE

Ilmastik

- Projektis taastamised ajaraami mõttes ilmastiku kriitilised
- Aastad ei ole vennad

Haavakannu, 2025

WOOD
MEADOW
LIFE

NATURA 2000

Life

WOOD
MEADOW
LIFE

Ehmja-Turvalepa HA taastamisala piiril koos väliskülalise ja hooldajaga

WOOD
MEADOW
LIFE

Abruška, 2024

WOOD
MEADOW
LIFE

Kaarma, Rauni puisniit 2023

Kaarma, Rauni puisniit, 2025

Ridase, Järise puisniit, 2024 sügis

Ridase, Järise puisniit, 2025

TAASTAMISED

Eesti:

140 ha hetkel taastatud

95 ha pooleli (lisandub veel 19 ha)

Kokku: 251 ha

Läti:

24 ha hetkel taastatud

118 ha pooleli

Kokku: 142 ha

Kokku: **392 ha**

Nedrema puisniit

Aitäh kuulamast!

Täname maaomanikke, maahoolduse bürood, taastajaid, hooldajaid ja RMK-d koostöö eest!

WOOD
MEADOW
LIFE

NATURA 2000

<https://keskkonnaamet.ee/woodmeadowlife>

Eesti Pärandniidud